

Onderzoeksmemo: Stand van zaken Breedbandinitiatieven Drenthe, juli 2016

K. Salemink MSc, dr. A.J.E. Edzes en S. Kasten MSc | 1 september 2016

Aanleiding

In april 2014 hebben de Provinciale Staten van Drenthe ingestemd met proces- en programmaondersteuning voor breedbandinitiatieven in het buitengebied. Hiervoor is vanuit de provincie 250.000 euro beschikbaar gesteld. De provincie draagt bij aan het initiëren van (lokale) haalbaarheidsonderzoeken en het dragen van de voorbereidings- en vraagbundelingskosten. In de periode van 2014 tot en met eind 2015 is de regeling volop gebruikt door plaatselijke bewonersinitiatieven. Recentelijk is besloten om de regeling in 2016 te verlengen en daarvoor 500.000 euro extra beschikbaar te stellen. In 2015 heeft de Provincie het platform 'Verbind Drenthe' als onafhankelijke instantie opgericht om initiatieven verder te ondersteunen en kennisdeling mogelijk te maken.

De regeling van de provincie Drenthe heeft geleid tot een keur aan bewonersinitiatieven, gericht op de aanleg van de benodigde infrastructuur, met name glasvezel. Sommige initiatieven zijn klein en omvatten slechts enkele honderden adressen, andere zijn groot en omvatten hele gemeentes.

Vraagstelling

Het provinciaal bestuur van Drenthe vraagt zich af in hoeverre haar aanpak op redelijke termijn gaat leiden tot (vrijwel) volledige ontsluiting van het platteland met snel internet. Er zijn signalen dat sommige initiatieven stagneren; de redenen daarvan kunnen velerlei zijn, zoals terughoudendheid onder bewoners als het gaat om netwerkeigenaarschap of 'vrijwilligers burn-out'. Daarenboven stelt het provinciaal bestuur zich de vraag of de initiatieven voldoende continuïteit hebben, en wat er eventueel nodig is om de initiatieven meer toekomstbestendig te maken.

Het onderzoek moet input opleveren voor het formuleren van beleid dat leidt tot een duurzame ontsluiting met snel internet van het Drentse platteland. De centrale vraag bij dit onderzoek is:

Hoe kijken de initiatiefnemers zelf aan tegen de voortgang, haalbaarheid en toekomst van hun initiatief voor snel internet?

Het gaat dus om een reflectie op eigen kennis, kunde en op het vertrouwen om de bijkomende risico's te dragen, en beantwoordt daarmee ten dele de bestuurlijke vragen van de provincie.

Methodologie

RUG-FRW heeft op basis van eerder onderzoek een eigen overzicht van de Drentse initiatieven. Voor dit onderzoek is dit overzicht ter validatie en aanvulling voorgelegd aan Mw. Erica van Lente van Verbind Drenthe.

Op 1 mei 2016 bevat dit overzicht 25 breedbandinitiatieven (d.w.z. als initiatief identificeerbare gremia) in de provincie Drenthe. Van deze 25 initiatieven hebben wij een contactpersoon en een mailadres. Deze zijn op 12 mei aangeschreven. Uiteindelijk hebben **17 initiatieven** gereageerd

waarmee in de weken 20-22 telefonische interviews zijn gehouden aan de hand van een interviewleidraad. Dit is een netto respons van 68%. Zowel de interviewleidraad als het overzicht van respondenten zijn in de bijlagen te vinden. De geïnterviewde respondenten zijn goed verspreid over de regio's en gemeenten in Drenthe, maar primaire data over initiatieven in de gemeenten Meppel, Assen en Emmen heeft RUG-FRW niet kunnen verkrijgen. Met de initiatiefnemers is afgesproken dat RUG-FRW in principe vertrouwelijk omgaat met de verkregen data, tenzij de initiatiefnemer(s) anders aangeeft.

Naast deze telefonische interviews heeft een apart mondeling gesprek plaatsgevonden met Erica van Lente op 3 juni jl. Dit gesprek was met name bedoeld om de bevindingen van RUG-FRW te spiegelen aan de inzichten van Verbind Drenthe.

Wij lichten hieronder onze observaties en bevindingen toe. Onze bevindingen en observaties worden ondersteund door eerder door ons opgedane kennis. Waar noodzakelijk is dat met bronverwijzing aangegeven.

Bevindingen

Karakterisering

1. De stimuleringsregeling van de provincie Drenthe, de faciliterende activiteiten van Verbind Drenthe en de aanjagende activiteiten van kwartiermaker Blansjaar hebben hun effect gesorteerd: er is een groot aantal en een breed palet aan initiatieven ontstaan, naast een aantal initiatieven die al voor de ondersteuning van de provincie actief waren, zoals ECO-Oostermoer en Sterk Midden Drenthe.
2. Mede door ontstaansgeschiedenis kunnen we de 17 geïnterviewde breedbandinitiatieven in twee groepen indelen. 1) de *voorlopers*, waarbij de vraagbundeling is afgerond en de aanbestedings- en financieringsfase is aangebroken of afgerond; 2) de *volgers*, om uiteenlopende redenen vaak nog in het stadium van vraaginventarisatie en verkenning van mogelijkheden.
3. Beide groepen verschillen aanzienlijk in de kwaliteit van de projectorganisatie, de vooruitzichten en de ter sprake gekomen knelpunten. Daar waar de voorlopers geprofessionaliseerd zijn, de business case verregaand hebben uitgewerkt en redelijk ver zijn in het aanbestedingstraject en de aanleg van glasvezel, bevindt de groep volgers zich in een onzeker stadium waarbij 'samenwerken en opschalen' wedijveren met 'afhaken'.

Volgers

4. Dat groep volgers is tamelijk heterogeen. Sommige initiatieven hebben nog maar een korte bestaansgeschiedenis, en zijn dus logischerwijs nog niet in staat geweest het 'stadium van volwassenheid' te bereiken. Dit is onder andere het geval in Zuidoost Drenthe. Anderen bestaan wel al langer, maar hebben tegenslagen gehad, of zijn om andere redenen nog niet succesvol geweest.
5. Veel initiatieven zijn in 2015 ontstaan, over het algemeen vanuit Dorpsbelangen en Plaatselijke belangen, een enkeling uit eigen initiatief en interesse. In het bredere breedbandlandschap in Nederland zijn dit relatief jonge initiatieven. Het valt op dat deze relatief jonge initiatieven in verschillende mate vorderingen maken. In gebieden

waar al relatief veel initiatieven actief zijn (Noordwest Drenthe) worden over het algemeen sneller stappen gemaakt dan in gebieden waar nog maar weinig initiatieven zijn (Zuidoost Drenthe).

6. Vaak is men enthousiast geraakt door het bezoeken van voorlichtingsbijeenkomsten, o.a. van de provincie, of omdat het in het nieuws was of doordat men zag dat naastliggende dorpen ook actief waren. Actieve bewoners wilden dan niet achterblijven. Tussenpersonen (Blansjaar/Van Lente) hebben daarbij een aanjagende functie gehad, onder meer bij het verwerven van subsidies voor de vraaginventarisatie.
7. Veel initiatieven komen reactief tot stand. Soms vooral uit idealisme, maar dit betreft vooral de voorlopers, en soms meer uit pragmatisme, maar altijd vanuit goede intenties. Een uitzondering daargelaten hebben alle initiatieven een goed beeld van het aantal grijze/witte aansluitingen en meestal hebben zij een vrijblijvende vraaginventarisatie uitgevoerd. Overigens, een succesvolle vraaginventarisatie is nog geen garantie voor een succesvolle vraagbundeling, waarbij deelnemers zich contractueel vastleggen.
8. Bij tenminste 3 initiatieven die RUG-FRW heeft geïnterviewd, is de vraaginventarisatie tot nu toe teleurstellend verlopen. Hiervoor worden verschillende verklaringen aangedragen. In de eerste plaats omdat bewoners soms geen noodzaak voor snellere verbindingen voelen omdat men met de huidige verbindingen alles kan doen wat men voor ogen heeft. In de tweede plaats omdat men geen gedoe wil van 'wisselingen'. Dit strookt met eerder onderzoek uitgevoerd bij RUG-FRW waaruit bleek dat overstappen wordt gezien als iets dat kosten met zich meebrengt; niet enkel financieel, maar ook tijd en energie.¹
9. Geen van de geïnterviewden die als volgers aangemerkt kunnen worden, heeft al definitieve strategische keuzes gemaakt over of men het netwerk zelf wil gaan aanleggen, beheren en onderhouden, of dat ze juist in zee willen gaan met bestaande (markt)partijen. Men ziet heel goed dat er om hen heen, bijvoorbeeld in andere gemeenten, collectieve afspraken worden gemaakt met bijvoorbeeld RENDO (als het gaat om De Wolden) en CIF (Zaandörpen op Glas). Voor sommigen is dat een signaal om even pas op de plaats te maken, of om met dit soort aanbieders in gesprek te gaan.
10. Veel initiatieven zijn na aanvang geschrokken van de ingewikkelde materie en wat er op het gebied van organisatie allemaal bij komt kijken. Een aantal erkent daarvoor niet de deskundigheid te hebben of zoekt naar manieren om het proces uit handen te geven of uit te besteden. Enkele initiatiefnemers geven aan dat zij op dit moment stress ervaren als gevolg van het ingewikkelde proces. Dit ligt in lijn met uitkomsten van eerder onderzoek bij RUG-FRW².

¹ Letteboer, J. (2016) *Vraagbundeling bij de aanleg van glasvezel: Een onderzoek naar factoren voor succes*. Bachelor thesis Sociale Geografie en Planologie, RUG-FRW

² Rosegaar, M., Salemink, K., Strijker, D. (2016) *Het Overijsselse Breedbandlandschap: Het samenspel tussen overheden, marktpartijen en burgerinitiatieven*. Urban and Regional Studies Institute rapport, RUG-FRW, Groningen; Salemink, K., Strijker, D., Bosworth, G. (te verschijnen) *The community reclaims control? Learning experiences from rural broadband initiatives in the Netherlands*. Voorwaardelijk geaccepteerd voor publicatie in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift.

11. De professionaliteit van de projectinitiatieven van de volgers is in de meeste gevallen laag. Er is weliswaar veel enthousiasme, maar in veel gevallen is er (nog) geen geformaliseerde projectstructuur. Hierdoor zijn de initiatieven kwetsbaar, omdat ze afhankelijk zijn van slechts enkele dragende personen of 'lokale leiders'. Bij tenminste 10 geïnterviewde initiatieven betreft de organisatie nog slechts een informele vertegenwoordiging vanuit dorps- of plaatselijke belangen. Toch zijn er ook uitzonderingen, namelijk volgers die organisatorisch wat breder en professioneler lijken te zijn.
12. Ten tijde van de dataverzameling is de *voornaamste strategie van veel volgers opschaling en fusie*, d.w.z. men zoekt de samenwerking met andere initiatieven, bij voorkeur met de voorlopers. Met samenwerking komen soms ook lokale gevoeligheden en historische spanningen naar boven, o.a. in fusiegemeenten waar oude gemeentegrenzen in de lokale politiek nog steeds een rol spelen. Samenwerking blijkt in sommige gevallen dan ook problematisch.

Voorlopers

13. De voorlopers die wij hebben gesproken (Noordenveldzuidwest, ECO-Oostermoer, Midden Drenthe en tot op zeker hoogte De Kop Breed) zijn vaak al langer actief dan de volgers. Hier is de kwaliteit van de projectorganisatie hoog en geformaliseerd in een Stichting of een Coöperatie.
14. De voorlopers hebben twee problemen: a) hoe regelen we de financiering en b) hoe gaan we om met de vele initiatieven die zich bij ons willen aansluiten, of die in ons werkgebied zitten. Ervaringen van de volgers laten zien dat verder gevorderde initiatieven niet zonder meer genegen zijn om een minder ver gevorderd initiatief op te nemen in de projectorganisatie. Andersom zijn volgers wel degelijk geïnteresseerd in een fusie, maar de botsing tussen idealisme en pragmatisme van initiatiefnemers is hierbij een terugkerend probleem.

Eigen vertrouwen

15. Er is bij de meeste initiatieven een groot zelfverklaard vertrouwen dat over drie jaar glasvezel in de grond ligt. Op een schaal van 0-10 is het gemiddelde 7,4 op de vraag of men verwacht dat over drie jaar glasvezel in de grond ligt (zie punt 3 van 'Interviewleidraad' in Bijlagen). Negen initiatieven geven met een 10 aan volledig vertrouwen te hebben dat het binnen drie jaar goed komt, drie initiatieven geven met een 0 aan er geen enkel vertrouwen in te hebben. Het positieve vertrouwen is gestoeld op:
 - o de *concrete voortgang van sommige voorlopers* die al in een aanbestedings- en aanlegfase zitten (de voorlopers: Noordenveldzuidwest, ECO-Oostermoer en Midden Drenthe) en
 - o op **een niet altijd beredeneerd 'gevoel'** van de volgers dat het er linksom of rechtsom 'wel van zal komen', bijvoorbeeld doordat de huidige dynamiek in de markt partijen in beweging zal brengen en/of dat de (provinciale) overheid uiteindelijk gaat faciliteren en/of dat kan worden aangesloten bij lopende

initiatieven.

16. Voor de korte termijn (glasvezel in de grond aan het einde van jaar) is dit optimisme echter erg laag. Op een schaal van 0-10 is het gemiddelde vertrouwen een 2,2 dat er aan het einde van dit jaar glasvezel in de grond ligt. Er zijn dan ook tal van problemen te overbruggen, zoals het organiseren van de financiering, het regelen van ondersteuning vanuit gemeenten en het formaliseren van de organisatiestructuur. De discussie over het *eigenaarschap van het netwerk* speelt een belangrijke en vaak belemmerende rol in de mogelijke samenwerking tussen initiatieven. Soms zijn uitgesproken voorstanders en tegenstanders 'buren' van elkaar, waardoor de samenwerking vroegtijdig vastloopt. Het feit dat men veelal pessimistisch is over de korte termijn, maakt het optimisme over de lange termijn wat minder geloofwaardig.
17. Wat meespeelt is de vraag hoe zinvol het (nog) is om zaken nog op eigen kracht te regelen.
 - De provincie werkt met een ondergrens van 1000 aansluitingen, terwijl veel initiatieven behoorlijk veel kleiner zijn. Inmiddels heeft de provincie bekend gemaakt om minder strikt met deze grens om te gaan, maar als sturingsinstrument blijft deze voorwaarde gevoeld door de initiatiefnemers, bij zowel volgers als voorlopers. In een notitie voor de provincie Overijssel hebben we al aangegeven dat kleinschaligheid het voordeel heeft van betrokkenheid, en van de mogelijkheid een hoog aansluitpercentage te realiseren. Opschaling op grond van noodzakelijke efficiency doet dat voordeel teniet³.
 - Er wordt in het contact tussen initiatieven en overheden soms gezinspeeld op schaalvergroting. Dat heeft niet alleen te maken met kostenefficiëntie, maar ook met de managementcapaciteit van overheden.

Conclusie en aanbevelingen

18. Voor een groot deel van de volgers geldt dat ze het naar onze inschatting *in de huidige vorm niet zullen redden* om begin 2019 (bestuurlijke doelstelling provincie) een operationeel netwerk op te leveren. Daarvoor ontbreekt het ze aan tijd, energie en doorzettingsvermogen, kennis en kunde, massa en motivatie. Voor 3 initiatieven geldt daarbij dat ze zelfs twijfel hebben ('trekken aan een dood paard') of ze voldoende mensen mee krijgen om de drempelgrens van (meestal) 65% te halen. Overigens, uit recent bij RUG-FRW uitgevoerd onderzoek bleek dat initiatieven meestal wel in staat zijn benodigde competenties te verwerven, maar dat er één cruciaal is: doorzettingsvermogen⁴.
19. Het besef dat de volgers het niet alleen kunnen, wordt breed gedeeld – ook al geven veel geïnterviewden aan veel vertrouwen te hebben in een goede afloop (zie punt 15).

³ Rosegaar, M., Salemink, K., Strijker, D. (2016) *Het Overijsselse Breedbandlandschap: Het samenspel tussen overheden, marktpartijen en burgerinitiatieven*. Urban and Regional Studies Institute rapport, RUG-FRW, Groningen

⁴ Salemink, K., Strijker, D., Bosworth, G. (te verschijnen) The community reclaims control? Learning experiences from rural broadband initiatives in the Netherlands. Voorwaardelijk geaccepteerd voor publicatie in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift.

Vandaar dat volop de samenwerking met voorlopers en met eventuele leveranciers wordt gezocht. Samen met de financieringsmogelijkheden vanuit de provincie is het eigen optimisme over een goede afloop vooral op deze gesprekken met voorlopers en leveranciers gebaseerd. En hoewel in deze gesprekken nog meerdere opties mogelijk zijn, waarderen de initiatiefnemers het om in gesprek te zijn met anderen. Daarnaast leidt het gevoel een keuze te hebben (tussen initiatieven en financieringsopties) ertoe dat de initiatiefnemers zelfbeschikking ervaren.

20. Logischerwijs zal het beleid van de provincie op deze lopende gesprekken en onderhandelingen tussen initiatieven onderling, en tussen initiatieven en leveranciers gericht moeten zijn. Dit kan inhouden:
 - Meer regie, bijvoorbeeld via regio-coördinatoren, waar Verbind Drenthe nu al op inzet.
 - Sturen op de schaal, gericht op de totstandkoming van logische partnerschappen. Dit kan wat ons betreft ook inhouden dat de vraagbundeling losgekoppeld wordt van het netwerkniveau, waarbij kleinere sociale netwerken samen de vraagbundeling verzorgen voor een overkoepelend technisch netwerk. Vraagbundeling vindt immers het meest succesvol plaats op kleine schaal, terwijl netwerkvoordelen behaald worden op grote schaal.⁵
 - Afstemming tussen wat provincie en gemeenten doen, bijvoorbeeld via een bestuursakkoord.
 - Daarnaast moeten de provincie en Verbind Drenthe wellicht actief optreden in situaties waarin meerde initiatieven in één werkgebied zitten, of wanneer ruimtelijk onlogische samenwerkingspartners gezocht worden. De verbrokkelde Drentse initiatieven, ontstaan door het provinciaal subsidieschema voor nieuwe initiatieven, en door het optreden van de Kwartiermaker, moeten in de volgende fase waar mogelijk beperkt worden.
 - Directe ondersteuning (zowel inhoudelijke als procesmatige) bij business case-ontwikkeling. Dit gebeurt nu al door Verbind Drenthe en gezien de stand van zaken bij veel van de volgers, blijft deze ondersteuning noodzakelijk.
21. Voor de voorlopers geldt dat ze het waarschijnlijk wel zullen redden, maar dat ze ondersteuning nodig zullen hebben bij de financiering (afdekken risico's/garantstelling) en bij de *uitbreidingsvraagstukken* met andere initiatieven. Voor dit laatste geldt wederom dat sturing uitkomst zal moeten bieden, zeker wanneer er bij uitbreiding vragen spelen over het eigenaarschap van het netwerk.
22. Overigens moet worden opgemerkt dat de voorlopers, ook die buiten Drenthe, heel belangrijk zijn geweest voor de huidige situatie van snelle ontwikkeling en instappende (semi-) marktpartijen, zoals RENDO en CIF. Ook hebben zij de weg geplaveid voor latere initiatieven. Ze hebben risico's genomen waar anderen, en ook de betrokken overheden, nu profijt bij hebben.

⁵ Ibid; Salemink, K., Strijker, D., Kasten, S. (2015) *Next Generation Access voor heel Groningen: Toekomstperspectief voor breedband op het Groningse platteland*. Urban and Regional Studies Institute rapport no. 350, RUG-FRW, Groningen

Beoordeling van de situatie rond breedbandinitiatieven

Om het sturingsproces mogelijk te maken is het van belang dat de sturende partij (logischerwijs de provincie, in samenspraak met de betrokken gemeenten) de *potentie van verschillende initiatieven* kan beoordelen op basis van terugkerende thema's. De onderstaande tabel is gebaseerd op deze terugkerende thema's, afgeleid uit de interviews die RUG-FRW heeft uitgevoerd met de Drentse breedbandinitiatieven. De verder gevorderde groep initiatieven valt zoals eerder omschreven onder de categorie *voorlopers*, d.w.z. de vraagbundeling is afgerond en aanbestedings- en financieringsfase is aangebroken of afgerond. De minder ver gevorderden (om uiteenlopende redenen) vallen onder de categorie *volgers*, d.w.z. zij moeten nog de vraagdrempel halen alvorens zij verder kunnen.

Initiatieven kunnen vervolgens worden 'gescoord' aan de hand van de voor het initiatief relevante indicatoren. '+' betekent hierbij dat er geen problemen verwacht worden, '-' betekent dat er problemen verwacht worden, '+/-' betekent dat het nog duidelijk moet worden of er problemen zullen ontstaan, en 'o' betekent dat er geen oordeel (mogelijk) is. De belangrijkste (knel)punten per initiatief kunnen zo geïdentificeerd worden.

RUG-FRW raadt aan om deze scoring uit te voeren in samenspraak met Verbind Drenthe en het initiatief zelf. Bij burgerinitiatieven is het immers van belang dat er **niet enkel over, maar juist ook mét de initiatiefnemers** wordt gesproken. Verbind Drenthe vervult nu al een rol als gesprekspartner en is ook op de hoogte van veel ontwikkelingen.

TABEL 1: Indicatoren voor de evaluatie van 'volgende' en 'voorlopende' breedbandinitiatieven

Volgers	Score	Voorlopers	Score
Partners zoeken <i>In hoeverre slaagt een beginnend initiatief erin om aan te sluiten bij andere (naburige) initiatieven</i>		Uitbreiding organisatie en netwerk <i>Slaagt het initiatief erin om een groter netwerk te organiseren of samen te gaan met andere netwerkeigenaren?</i>	
Vraagbundeling en draagvlak <i>Wordt naar verwachting het vereiste vraagbundelingspercentage binnen een redelijke termijn gehaald?</i>		Financiering <i>Is de financiering voor het project rond, of haalbaar binnen een redelijke termijn?</i>	
Procesenergie <i>Hebben de betrokken vrijwilligers nog voldoende energie om door te gaan met het initiatief?</i>		Procesenergie <i>Hebben de betrokken vrijwilliger nog voldoende energie om door te gaan met het initiatief?</i>	
Vrijblijvendheid <i>In hoeverre denken de betrokkenen na over de formalisering (stichting of bedrijf oprichten) van hun initiatief?</i>		Borging <i>Is er een (organisatie)structuur opgezet die bestand is tegen wisselingen in het bestuur of de directie?</i>	
Gevoeligheden en lokale politiek <i>Spelen lokale politieke gevoeligheden</i>		Omgang met gevestigde belangen <i>Zijn betrokkenen bereid om afstand te</i>	

<i>een rol binnen of rondom het initiatief?</i>		<i>doen van gevestigde (deel)belangen, omwille van de doorgang van het algehele project?</i>	
Probleemeigenaarschap <i>In welke mate voelen de betrokkenen zich eigenaar van het probleem?</i>		Probleemeigenaarschap <i>In welke mate voelen de betrokkenen zich eigenaar van het probleem?</i>	

Bijlagen

Bijlage: Uitnodigingsbrief

Geachte initiatiefnemer,

De Rijksuniversiteit Groningen doet al een aantal jaren onderzoek naar de aanleg van glasvezel op het platteland in Nederland. Een belangrijk doel van het onderzoek is dat het platteland beter wordt ontsloten en niet achterblijft bij stedelijk gebied. Wij hebben daarvoor een gegevensbestand opgebouwd met informatie over lokale breedbandinitiatieven, 150 in Nederland waarvan 25 in Drenthe. Ook uw initiatief zit in dat bestand.

Het provinciaal bestuur van Drenthe probeert de aanleg van glasvezel in de provincie te bevorderen en ondersteunt daartoe lokale breedbandinitiatieven met geld en kennis. Het provinciaal bestuur heeft de Rijksuniversiteit gevraagd onderzoek te doen naar de voortgang, het perspectief en de benodigde ondersteuning vanuit de overheid voor deze initiatieven.

Om dat onderzoek goed uit te voeren willen wij u graag in de weken 20 - 21 - 22 telefonisch een aantal vragen voorleggen. De gesprekken worden gevoerd door senior-medewerkers dr. Arjen Edzes Koen Salemink MSc, niet door studenten. We proberen het gesprek zo kort mogelijk te houden, maar houdt u rekening met maximaal 20 minuten.

Graag ontvangen wij van u een telefoonnummer waarop wij u kunnen bereiken. Daarnaast vragen wij u om aan te geven op welke datum en op welk tijdstip u graag gebeld wilt worden. Wij hopen dat u aan het onderzoek wilt meewerken. De resultaten worden door de provincie gebruikt om hun toekomstige inzet rond breedband op het platteland effectief te maken en te laten aansluiten op de behoeften van initiatieven.

In afwachting van uw reactie en met vriendelijke groet, mede namens het onderzoeksteam,

Prof. dr. Dirk Strijker, hoogleraar Plattelandsontwikkeling

Bijlage: Interviewleidraad

Interviewschema 'Toekomstbestendigheid initiatieven Breedband'

Toelichting: Op verzoek van de provincie Drenthe benaderen wij breedbandinitiatieven In Drenthe. U heeft hierover een mail van Prof. Strijker ontvangen. Schikt het als we nu even bellen?

Wij willen graag weten hoe u zelf aankijkt tegen de voortgang en haalbaarheid van uw initiatief voor snel internet. Wij vragen u dus te reflecteren op uw eigen kennis, kunde en op het vertrouwen om de bijkomende risico's te dragen.

o Respondentgegevens

- a. Naam
- b. Initiatief
- c. Datum en tijdstip gesprek

1. Beschrijving initiatief

- a. Hoe lang initiatief bezig?
- b. Totstandkoming initiatief. Initiatief zelf genomen of naar aanleiding van interventie provincie?
- c. Doel / ambitie ? Is deze in de tijd gezet?
- d. Hoe ziet uw huidige organisatie eruit? (werkgebied/aantal direct betrokkenen/vergaderfrequentie)
- e. Organisatie veranderd ten opzichte van start? Zo ja hoe en op welke wijze dan?
- f. Aantal mensen (in) direct betrokken?

2. Plannen van Aanpak

- a. Is er een plan van aanpak (doel- en taakstelling, planning, organisatie)
- b. Kenschets huidige werkwijze (bijvoorbeeld amateuristisch – professioneel / adhoc – systematisch / pro-actief – reactief)
- c. Heeft u ondersteuning van buiten af ?
- d. Inschatting in fasen plus korte toelichting
 - i. Aanleiding
 - ii. Kennismaking
 - iii. Vraaginventarisatie
 - iv. Campagnevoeren
 - v. Vraagbundeling
 - vi. Aanbesteding
 - vii. Aanleg en oplevering
 - viii. Beheer en onderhoud

3. Vertrouwen

- a. Wat zijn voorwaarden voor succes? Denkt u hierbij aan...
- b. Wat zijn faalfactoren? Denkt u hierbij aan,,,
- c. Heeft u vertrouwen in de goede afloop?
- d. Wat als ondersteuning vanuit provincie wegvalt?
- e. Beoordeling glasvezel in de grond aan het einde van het jaar van 0 – 10
- f. Beoordeling glasvezel in de grond binnen nu en drie jaar van 0 – 10

Bijlage: Lijst respondenten

Initiatief	Gemeente	Gesproken met	Datum
Sterk Midden Drenthe	Midden Drenthe	Peter de Vries	25-05-16
De Groeve	Tynaarlo	Ton van Gils	23-05-16
Glasvezel Donderen	Tynaarlo	Alex Leuning	26-05-16
Yde-De Punt	Tynaarlo	Theo Wieleman	24-05-16
Geesbrug	Coevorden	Ed Kroes	23-05-16
Erm/Sleen	Coevorden	Roelof Sikken	26-05-16
Steenwijksmoer	Coevorden	Nick Simon	27-05-16
Dalen / Wachttum	Coevorden	Rob de Groot	30-05-16
Samen Breed	Coevorden	Jos Govaarts	27-05-16
Dalerpeel	Coevorden	Bert Kleine	24-05-16
Glas van A tot Hunze	Aa en Hunze	Meindert Krijnsen	19-05-16
ECO Oostermoer Verbindt	Aa en Hunze	Jan Hospers	23-05-16
Ras op Glas	Noordenveld	Marc Bruggenweerth	27-05-16
Liever Glasvezel	Noordenveld	Henk Baas	27-05-16
Noordenveldzuidwest	Noordenveld	Alie Hut	23-05-16
Stichting Breedband Veenhuizen	Noordenveld	Paul van Urk Dam	24-05-16
Zaandörpen op Glas	Hoogeveen	Herbert Beuling	24-05-16